

potest lucrari alia bona; quia id expresse prohibuit paterfamilias; sed etiam in casu tercia conclusionis expresse prohibuit: nam hæc est suppositio: ergo nequit lucrari cetera bona. Respondeo negato primo antecedenti, disting. maj. probationis: quia expresse prohibuit exprimendo majorem benevolentiam erga hæredes legitimos, & voluntatem de eo, quod isti lucrentur alia bona, concedo: præcisè quia prohibuit, nego: & disting. min.: prohibuit, & in ipsa institutione expresse majorẽ benevolentiam erga institutum in re certa, quam erga hæredes ab intestato, erga quos ex-

pressit, se nolle quod bona sua venirent ad illos, concedo: aliter, nego.

104. Prohibitio in casu tercia conclusionis solum fiat respectu bonorum ex hypothesi, quod perveniant ad alios institutos in tali testamento; si tamen isti repudient, vel adire nequeant, censendum est, voluisse testatorem, quod deveniant ad institutum in re certa, & non ad hæredes vocatos à lege; cum ex eo, quod instituit illum, & nullo modo istos, manifestè constet, illum plus dilexisse: unde institutus in hoc casu civiliter est hæres, & non legatarius.

DISPUTATIO IV.

DE CONDITIONIBUS INSTITUTIONUM, sive de institutionibus sub conditione.

DIFFICILLIMUM nodum explicandum suscipimus, adeò cœcum, implicatumque propter obscuras decisiones juris circa condiciones impossibiles, & turpes adjectas ultimis voluntatibus, ut DD. ferè omnes Alexandri in morem decretorio Pontificum, Imperatorumque gladio potius præcendant, plusquam Gordianum nodum istum, quam explicent, aut evolvant. Nos, verò nostratum Theo. Juristarum ductu audacioris effecti, utrum involucrum istud, conamine explicari possit, quin scede rumpatur experturi aggrediamur: quod si infœlici progressu, exituque spem fallente (quod ignorantie mee vertendum erit) res tandem evenirèt, venia, condonationeque digni apud equissimum sapientum Tribunal, quod generosè id conati saltè fuerimus, dubio procul pronuntiabimur.

SECTIO PRIMA.

QUÆ CERTA SUNT
in jure circa institutiones
conditionatas expen-
duntur.

UT clarior procedamus prius certa, apudque omnes inconvulsa trademus, ut postea circa ea, quæ dubia sunt, & facilius pateat aditus, & expeditius nostram feramus sen-

tentiam. Adverte tamen statim, quod omnia quæ dicenda sunt de institutione sub conditione, eodem modo habent locum circa legata fideicommissa, & donationes causa mortis.

1. Præmitto ergo primò: quòd institutio conditionata est illa, qua quis non vult aliquid, nisi in aliquo casu, vel circumstantia. Conditio definitur à Soto, & P. Molina *disput. 206. Dispositionis suspensio ex incerto* su-

DIS

futuro eventa apposta: vel ex P. Onate: *Qualitas ita afficiens contractum, vel pactum, ut suspendat translationem juris, vel clarior, est qualitas suspensiva dispositionis, constat ex leg. 1. ff. de Donationibus, ibi: Dat aliquis, at tunc demum accipientis fiat, cum aliquid sequutum fuerit, non proprie donatio appellabitur; sed totum hoc donatio sub conditione est, atque idem, si perpendatur bene in omni contractu, & institutione conditionata est duplex voluntas, alia positiva, qua contrahens, vel testator vult rem, si purificetur conditio, & alia negativa qua non vult si non purificetur juxta axioma Juristarum conditio inducit argumentum in contrarium.*

3. Præmitto secundò quod conditio dividitur primò in tacitam, sive intrinsecam, & in expressam, sive extrinsecam. Prima est, qua necessario inest contractui, & in eo imbitur, v. g. *Vendo si velis, hæres esto, si supervixeris, &c.* Secunda est, qua ex arbitrio contrahentium oritur. Secundò dividitur in impossibilem ex natura rei, ut si *hircocervum venatus fueris, & impossibilem de facto, juxta frasin Juristarum, ut si Cælium digito tangas, & in conditionem possibilem, ut si eras pluit.* Tertiò, conditio contingens di-

videtur in conditionem de præfenti, ut si *Rex Parthorum vivit, & de præterito, ut si Navis ab portum appulit, & de futuro, ut si eras pluit.*

4. Quartò, & præcipue conditio dividitur in potestativam, casualem, & mixtam; potestativa est, qua unice pendet à voluntate illius cui imponitur; ut *instituto, si studeas.* Casualis est, qua pendet ab eventu respecta nostri sortuito, ut *si pluit; mixta, qua ex utraque participat, ut instituto te, si nascatur Berta, & cam adoptes.* Quintò, subdividitur conditio potestativa in honestam, ut *si caste vixeris, & in turpem, aut Theologicè, ut si mentiaris, aut politicè, ut si intestatus decedat, & olim erat conditio turpis hæc: Si numquam nubseris, aut si vidua permanseris.* Hæc conditio turpis etiam appellatur impossibilis juridicè, juxta legem *Nepos Proculo, ff. de Regalis juris, ibi: Id solum possumas, quod verè possumas.*

5. Præmitto tertio: quod conditiones intrinsecæ, sive imbitæ in ipso contractu, & in institutione non reddunt illam conditionatam; aliàs nulla institutio esset absoluta, & pura; quod constat ex pluribus LL. & præcipue ex leg. *Conditiones 98. ff. de Conditionibus, & demonstrationibus:* ubi Papi-

nianus: *Conditiones extrinsecæ, non ex testamento venientis, id est, que tunc inesse videntur non faciunt legata conditionata.* Unde quando contractui, & institutioni apponitur hæc conditio: *Si Deus voluerit, ut sit conditionata debet intelligi de voluntate approbativa, ita ut sensus sit: Titius hæres esto si id apparuerit esse majus obsequium Dei.* Nam si loquatur de voluntate permissiva Dei, sine qua nil potest existere, talis conditio non est in rigore conditio.

6. Præmitto quartò etiam cum communi: quod conditiones de præfenti, aut de præterito non suspendunt institutionem, aut contractum; sed statim valet institutio si res ita se habet, vel statim non valet, si conditio non exiit, aut non exiit. Ita habetur expressè lege *Instituto talis 10. §. Si quem, ff. de Conditionibus institutionum,* ubi Ulpianus: *Cum nulla sit conditio, qua in præteritum convertitur, vel in præfens, veluti si Rex Parthorum vivit, si Navis in portu stat, &c.* Idem habetur leg. *Cum ad præfens, & duabus sequentibus, ff. de Injusto recepto, leg. Conditio in præteritum, ff. de Verborum obligationibus,* cum concordantibus: certum tamen est, quod si ignoratur exiitne

conditio, suspenditur executio dispositionis, utque dum certo constat de illius existentia. Unde solum conditiones de futuro sunt in rigore conditiones.

7. Præmitto quintò: quod si hæ conditiones de futuro sint de futuro necessario, ut *instituto te, si eras Sol oritur, tunc non suspendunt dispositionem, sed censetur pura; constat aperte ex leg. Si pupillus 9. §. 1. ff. de Notationibus, ibi: Qui sub conditione stipulatur, qua omnino exitura est pure videbitur stipulari.* Idem habetur lege *In illa stipulatione 7. ff. de Verborum obligationibus; & §. Conditiones. Instituitis eodem, & aliis.* Hoc ipsum dicendum est de conditione in se revolventi, sed de qua per revelationem certo scitur, eventuram fore, ut *si Anti-Christus existat: ceterum ut bene norant Cardin. de Lugo, & Laiman, hæ conditiones necessaria non solent apponi ut conditiones, sed ut signum temporis in quo institutus vult, quod exequatur dispositio, & sic potius faciunt institutionem in diem, quam conditionalem.*

8. At verò si institutus, aut contrahens nesciat conditionem esse certo futuram, ut si rusticus dicat: *Instituto te hæredem, si hoc anno futura est Eclyp-*

Eclipsis, tunc proculdubio hæc conditio suspendit dispositionem; nam ex mente contrahentium perinde se habet, ac si esset contingens; præterea si quod conditio in se sit certo eventura, faceret dispositionem non conditionatam, nulla conditio esset conditionata dispositio, nam omnia futura in se habent determinatam veritatem, aut falsitatem, & omnia in se sunt necessaria exitura; aut non exitura saltem necessitate consequenti.

9 Præmitto ultimò: testatorem instituentem hæredes non necessario posse adicere institutioni quamcumque conditionem: Utrum autem filii *sive sui, sive non sui* possint institui sub conditione? Postea examinabitur cum agamus de legitima filiorum: & sic modò solum loquimur de hæredibus non necessariis.

10 His præmissis loquendo de conditionibus contingentibus non turpibus certum omninò est primò: quod conditio contingens de futuro suspendit omninò dispositionem: constat ex pluribus LL. in triplice iure, sed præsertim ex leg. *Cedere diem* 213. ff. de Verborum significatione, & leg. *Hæc venditio* 7. ff. de Contrahenda emptione: & ratio est, quia, qui contrahit, aut insti-

tuit conditionatè, non vult, quòd valeat dispositio, nisi impleta, vel usque dum impleatur conditio: ergo suspenditur dispositio usque dum conditio impleatur.

11 Certum est secundò: quòd si ante mortem testatoris impleta esset conditio, quam expræsit in suo testamento, tunc utendum est distinctione: nam vel conditio est iterabilis, ut *si Navis ad portum appulerit*, vel non? *Ut instituo te, si ad doctoratum ascenderit?* Si sit iterabilis, debet expectari ut iterum eveniat, ex leg. *Si ita scriptura sit*, §. *Si pater*, ff. de Legatis 2. leg. *Hæc conditio*, §. ultimò, & leg. *sequenti*, ff. de Conditionibus, & demonstrationibus: si vero non sit iterabilis, tunc institutio est pura, ex leg. *Que sub conditione*, §. *Quoties*, ff. de Conditionibus, & demonstrationibus.

12 Certum est tertio: quòd si Dominus instituit servum sub conditione casuali, si hæc non eveniat, tunc confequitur libertatem, & non hereditatem: immò si solus institutus est, & hereditas non habeat vires ad solvenda debita defuncti, tunc confequitur etiam hereditatem, ut habetur lege finali, Cod. de Necessariis servis hereditibus instituendis.

13 Certum est quarto: quòd

quòd institutus sub conditione si per ipsum non fiet, quòd conditio non impleatur, tunc non amittit hereditatem, aut legatum, v. g. *Institutus ita si ducat Bertam*, tunc si penes Bertam fiet, quòd illam non ducat, tenet institutio: ita habetur leg. 1. Cod. de Institutionibus, & substitutionibus. Item si hoc modo fiat institutio: *Filius meus si Titium adoptaverit hæres esto*, tunc si penes Titium fiet, quòd non adoptetur, quia non vult adoptari, tenet institutio, ex leg. *Si quis* 11. Cod. Hujus, & ratio redditur in regula juris 66. de Regulis juris in 6. ibi: *Cum non fiat per eum ad quem pertinet, quo minus conditio impleatur, haberi debet, perinde ac si impleta fuisset.*

14 Certum est quinto: quòd institutus si est solus, ita ut in aliqua parte hereditatis institutur pure, & in alia conditionatè, tunc acquirit omnia: nam vel purificatur conditio, & tunc quia purificatur, habet illam partem vi institutionis; vel non purificatur; & tunc habet illam vi juris accrescendi, ita habetur leg. *Si quis ita* 33. ff. de Hæredibus instituendis.

15 Certum est sexto: quòd licet conditio formaliter non impleatur, si tamen aliunde consequitur finis intentus a testatore, tunc non viciatur inf-

titutio, ut in casu legis *Si mater* 3. Cod. de Institutionibus, & substitutionibus, ubi filii instituti sub conditione emancipationis à patre, consequuntur hereditatem, licet non per emancipationem à patria potestate liberentur; & ratio est, quia finis matris erat ne pater filiorum hereditate ditesceret.

16 Certum est septimò: quòd institutus, aut legatarius sub conditione negativa potestativa, v. g. *Si Capitolium non ascenderit*, cum hæ conditiones non possint integre adimpleri, nisi finita vita, ac proinde si expectanda esset adimpletio conditionis, hæres nunquam frueretur hereditate, dispositum est in iure, ut iste institutus sub conditione negativa præstare cautionem, de eo quòd si aliquando transgredetur conditionem, statim solutus esset hereditatem cum omnibus fructibus ex illa perceptis: hæc cautio, quia introducta a Mucio Scevola appellatur *Mutiana*, & solum habet locum in ultimis voluntatibus sub conditione negativa, ita habetur leg. *Hæres meus*, §. *Qui post Mutianam*, & §. *Quamvis*, leg. *Mutiana*, ff. de Conditionibus, & demonstrationibus, leg. *Cum filius*, §. *Qui Mutiana*, ff. de Legatis, & leg. 7. tit. 4. partia 6.

17 Sed dignum animadversione in hac conditione negativa est, quod si alicui concessa est libertas sub conditione negativa, & iste non potest præstare cautionem, tunc si prima vice qua potuit transgredi conditionem non fuit transgressus, statim consequitur libertatem, ex leg. *Libertas*, §. 1. ff. de *Manumissis testamento*, hoc ipsum extenditur ad legata pia; nam hæc habent privilegium libertatis. Item si ille qui sub conditione negativa institutus est non potest præstare cautionem fidejussoriam ob suam paupertatem, satis erit, si præstet cautionem juratotiam, hoc est si juret se adimpleturum conditionem, ita colligitur ex leg. *Cui relictum*, Cod. de *In dicta vianditate tollenda*.

SECTIO II.

UTRUM INSTITUTIO SUB
conditione impossibili teneat, &
qua conditiones censentur
impossibiles?

18 **NOTO** primò, quæ-
sionem procedere de conditio-
nibus impossibilibus metaphysice,
vel physice, vel moraliter.
Noto secundò, conditionem
posse apponi institutioni, ita ut
testator sciat, talem conditio-
nem esse impossibilem, vel ita
ut illam reputet possibilem.

19 Noto tertio, & præ-
cipuè, quod conditio impossi-
bilis, vel potest ita adici à testat-
tore, ut prorsus liget suam
voluntatem tali conditioni; adeò
ut expressè velit, quod si non
sit ponenda conditio, nullo
modo lucretur hæreditatem in-
stitutus; & tunc talis conditio
pertinebit ad substantiam insti-
tutionis, & erit causa finalis
illius, juxta ea quæ de Con-
tractibus in genere à nobis ex
communis DD. stabilita sunt.
Vel potest poni talis conditio,
ita ut testator non liget ipsi
suam voluntatem; sed ita ut
habeat aliam intentionem reflex-
am, qua dicat: *Sejus hæres meus
esto, si Cælum digito tangas; si
tamen possibile est Cælum tan-
gi; si verò hoc impossibile sit, ab-
solvè hæres meus eris.*

20 Noto quartò, cer-
tum omninò esse apud omnes
DD. testibus PP. Sanchez 5. de
Matrimonio per totum, & Onate
tom. 2. disput. 13. de *Contractibus*,
sect. 4. num. 128. innume-
ros alios referente, quod con-
ditiones impossibiles adjectæ
contractibus inter vivos, ex-
cepto Matrimonio, non sus-
pendunt contractus; sed illos
statim annullant, & constat ex
pluribus LL. quarum aliquas
postea in probatione nostræ con-
clusionis dabimus.

21 Noto quintò, quod
quæ-

quætionem hanc circa ultimas
voluntates difficillimam reddunt
diversæ sanctiones juris, quibus
deciditur, conditiones impossi-
biles adjectas ultimis dispositio-
nibus, illas non vitare, sed ha-
beri pro non adjectis, dispositio-
nemque omninò tenere; de-
ciditur hoc innumeris legibus
apud quemque videndis, sed
præcipuè apud P. Molina *dis-
put.* 206. *propè medium*: ex-
pressiora jura damus, §. *Im-
possibilis Institutis*, de *Hæredi-
bus instituendis*. Ubi Justinianus:
*Impossibilis conditio in insti-
tutionibus, & legatis, nec non
in fideicommissis, & libertatibus
pro non scripta habetur.* Conso-
nat lex *Si quis ita* 6. ff. de *Con-
ditionibus institutionum*. Ubi Ul-
pianus: *Si quis ita institutus sit,
si monumentum post mortem tes-
tatoris in triduo proximo mor-
tis ejus fecisset, cum monumen-
tum triduo confici non possit,
dicendum erit, conditionem eva-
nescere, quasi impossibilem.* Conso-
nat etiam lex *Regia* 3. tit. 4.
partita 6. His positis.

22 Dico primò: quæ-
cumque institutio, aut legatum,
aut fideicommissum sub condi-
tione, sive metaphysice, sive
physice, sive juridice impossi-
bili, cui testator alligavit suam
voluntatem, non tenet stando
juri naturali, & positivo, ac
proinde conditio impossibilis

ultimas dispositiones prorsus
viciat, ac corrumpit. Conclu-
sionem hanc abhorrebunt ab-
dubio Juristarum omnium au-
res, sed facem ad illam præ-
bent PP. Vazquez *capit.* 7. de
Restitutione, *dub.* 10. à *num.* 86.
loquendo de legatis; de Lugo
disput. 22. de *Contract. sect.* 13.
Onate ubi supra, Gibalinus
3. de *Negotiatione*, *cap.* 2. *quest.* 5.
& clariss. Haunoldus *tom.* 2.
tract. 6. *cap.* 6. *controvers.* 3. *o-*
tom. 3. *tract.* 8. *capit.* 4. *contro-*
vers. 3.

23 Probatur conclusio
primò, dum testator alligavit
suam voluntatem conditioni, vol-
uit ut nullatenus transmittatur
jura in institutum, aut legata-
rium, si conditio non existat;
sed stante voluntate testatoris,
dispositio conruit, & est nullæ
ergo si alligavit voluntatem
suam conditioni, dispositio est
nulla. Roboratur, & explicatur
hoc ipsum: non adimpletur con-
ditionis cui institutus alligavit
suam voluntatem causæ de-
fectum voluntatis, & consen-
sus in instituyente; sed condi-
tio impossibilis nunquam ad-
impletur: ergo semper existat
defectum voluntatis, & consen-
sus in testatore; atqui deficiente
voluntate testatoris deficit in-
stitutio: ergo conditio impossi-
bilis viciat dispositionem.

24 Probatur secundò,
Pppa coa-

contractus inter vivos sub conditione impossibili est omnino nullus: ergo etiam institutio. Antecedens est certum apud omnes, ut diximus notatione 4., & conitae prater alias ex leg. 177. *possibilis*, ff. de Verborum obligationibus; ibi: *Impossibilis conditio cum in faciendo concipitur, stipulationibus obstat*. Item ex leg. Non solum 31. ff. de Actionibus, & obligationibus: *Non solum stipulationes impossibili conditioni applicata nullus momenti sunt, sed etiam ceteri quoque contractus*. Item ex leg. 4. titul. 4. partita 5. ibi: *Ca tal establecimiento, como esse, non vale, porque es pueño si tal condicion, que no se puede cumplir de fecho*. Probatur ergo consequentia: idem contractus inter vivos sub conditione impossibili vitatur; quia ex defectu conditionis omnino deficit voluntas contrahentis; sed hoc ipsum evenit in ultimis dispositionibus, dum testator conditioni impossibili suam voluntatem ligavit: ergo etiam hæc vitantur, dum illis adicitur conditio impossibilis. Urgetur hoc ipsum: non minus requiritur voluntas transferendi jus in contrahentem per contractum inter vivos, quam requiritur voluntas transferendi jus ad hæreditatem in institutione testamentaria; sed in contractu

inter vivos sub conditione impossibili, cui contrahens ligavit suam voluntatem non transferitur jus, & contractus vitatur: ergo similiter, &c.

25 Probatur tertio, licet leges possint reddere personas inhabiles ad contrahendum, & sic irritare consensum, ut evenit in illis, quibus interdictum est facere testamentum; & licet possint transferre dominium bonorum nõ consentiente, imò, & contradicente vero domino, ut patet in ulucapionibus, & præscriptionibus, & hæreditate delata ad fiduciam; tamen est impossibile, quod lex suppleat consensum veri Domini, & à legibus non interdicti, neque inhabilis, ipso dissentiente; sed dum testator ligavit suam voluntatem conditioni impossibili in re deficit consensus: ergo est impossibile quod teneat dispositio.

26 Confirmatur: Leges quibus deceditur, quod conditiones impossibiles non vitant institutiones, statuant, quod tales conditiones habeantur, & censentur pro non adjectis, ut ex verbis ipsarum legum constat; sed hæc formula loquendi solum denotat præsumptionem: ergo si aliunde constat testatorem ligasse suam voluntatem tali conditioni, hæc censi debet pro adjecta: ergo cum sit impossibilis purificatio conditionis, erit impossibilis consensus ipsius testatoris. De

27 Dico secundo: in ultimis voluntatibus sub conditione impossibili semper præsumendum est, testatorem non affixisse suam voluntatem tali conditioni, atque idem hæc conditiones in supremis judiciis habentur pro non adjectis; proindeque semper, ac ponuntur tales conditiones subintelligitur illa alia conditio reflexa juxta notationem tertiam, nimirum *si sit possibilis, aut nisi contrarium cautum sit à jure*. Ita in re P. Haun, ubi supra, & constat conclusio ex leg. 45. de Hæredibus instituendis, & ex aliis juribus, in quibus deceditur, has conditiones haberi pro non adjectis.

28 Difficultas tamen stat in assignanda ratione, cur jus in ultimis voluntatibus, & in contractu matrimoniali, potius, quam in aliis contractibus reputetur, quod testator, & matrimonium contrahens non ligavit suam voluntatem conditioni impossibili? Quam difficultatem insuperabilem censuit ingeniosissimus Durandus: P. Sanchez ubi supra de matrimonio plures sententias refert, atque impugnat.

29 Ratio ergo Cardin. de Lugo, PP. Haun. & Gibalini præ omnibus placet; nimirum, quia cum homines vehementer expotent non decedere intestatos, Reipublicæque interitæ supremæ judicium exitum habere, & alias non

fit præsumendum, testatoris mortis proximum voluisse jocari, neque illudere instituto, quem specialiter vult honorare, idem leges præsumunt, quod solum appositæ conditionem materialiter: & si scivisset esse impossibilem, nequiquam apposuisset. Ceterum in contractibus inter vivos ipsi contrahentes possunt aperire suam mentem, & detracta impossibili conditione, possunt pure contrahere; & sic non est necessaria hæc interpretatio. In contractu autem matrimoniali, ejus indistinctibilitas facit, ut postquam semel validus sit, non possit propter conditionem infirmari: & sic à principio debet reputari pro non adjecta conditio impossibilis.

30 Pro secunda parte querit, nempe, quæ conditiones censentur impossibiles? Prænotandum est, quod aliquæ conditiones sunt quidem secundum se possibiles; sed tamen ex accidenti sunt impossibiles: v. g. secundum se possibile est, quod Titius habuisset filiam; sed tamen si nullam habuit toto tempore ipsius vitæ impossibile est, quod tempore mortis dicti Titii vivat ejus filia. Item possibile secundum se est, quod Cajus ducat uxorem, sed tamen si sit in Sacris constitutus impossibile jam est. Præterea possibile est, quod Berta sit Virgo, sed tamen si corrupta jam sit, hoc

erit impossibile: quærimus ergo: Quænam ex his conditionibus habeantur à jure pro impossibilibus, ac proinde pro non adjectis in ultimis voluntatibus?

31 Quam quæstionem perplexam nimis reddunt diversæ, & quoad speciem oppositæ sententiæ: nam aliquando videntur numerare illas inter conditiones possibiles, ut in leg. *Servo manumisso* 58. ff. de *Conditione indebiti*, ubi dicitur, non valere legatum relictum servo sub hac conditione, *si ex testamento ad libertatem pervenerit*: quia jam manumissus erat: & certè licet in se possibile esset, quod consequeretur libertatem ex testamento, tamen supposito, quod jam antea fuisset manumissus, hoc erat impossibile.

32 Ex adverso tamen aliquando videntur hæ conditiones haberi pro impossibilibus, ut in leg. *Si Marcia* 45. ff. de *Hæredibus instituendis*, ubi hæc conditio: *Si Fulvia filia mea vivit*, apposta ab eo, qui nullam filiam habuit, impossibilis censetur: quia licet absolute fuisset possibile, quod testator habuisset filiam, posito tamen quod nunquam illam habuisset, impossibile erat quod viveret. Sic alii in legibus Doctorum quisque ut decisio-

nes has amico copulet nexu, sunt conclusiones, ne divinationes dicam, statuit; sed omnes difficultatibus non vacant, ut si per tempus liceret, demonstrarent.

33 Dico ergo tertio: conditiones de præterito impossibili sunt veræ conditiones, ut *si Navis portum non attigit mensè transacto*, & habendæ sunt pro non adjectis, ita P. Sanchez. 5. de *Matrimonio*, disput. 4. numer. 3. Lugo ubi supra numer. 362. Gregorius Lopez, & alii apud Sanchez, contra plures præsertim Juristas. Probatur: idè non essent veræ conditiones, quia non suspenderent dispositionem; sed illam suspendunt: ergo sunt veræ conditiones. Probatur min. primò ex leg. citata, *si Marcia* 45. ff. de *Hæredibus instituendis*, ubi dispositio sub conditione de præterito *si Fulvia vivit*, suspensiva est, & habetur pro non adjecta. Probatur secundo illa min.: qui baptizat sub conditione *si non est baptizatus*, ita ponit actum, ut si jam sit baptizatus, actus ipse suspendatur, adeò ut juxta P. Suarium, qui sub conditione baptizaret illum, quem certo sciret esse baptizatum, non incurrerret penas rebaptizantis: ergo conditio de præterito suspendit dispositionem.

Di.

34 Dico quartò: conditio, quæ licet in se est possibilis, in illo verò, cui imponitur, datur impotentia moralis ad illius implementationem, quæ impotentia moraliter aufertur non potest, reputatur impossibilis. Hac conclusione conciliantur diversi modi opinandi, apud P. Sanchez ubi supra numer. 14. & resolvuntur varæ decisiones juris. Probatur, & explicatur conclusio. Juxta omnes, qui instituit Titium Religiosum sub conditione, quod ducat filiam, hæc conditio reputatur impossibilis; sed non ob aliam rationem, nisi quia licet in se sit possibile physicè, quod obstrictus solemnè vinculo castitatis, obrepta dispensatione uxorem ducat, tamen moraliter est impossibile, quod ob hanc causam Professus dispensationem obtineat: ergo dum datur impotentia moralis in aliquo ad conditionem adimplendam, talis conditio censetur impossibilis.

35 Dico quinto: conditio, quæ de se possibilis erat huic personæ, de facto tamen est impossibilis, reputatur absolute possibilis, & habetur pro adjecta in supremis judiciis, & non habetur pro non adjecta. Probatur primò ex allegata leg. *Servo manumisso* 58. ff. de *Conditione indebiti*, in qua, licet

de facto sit impossibile, quod qui aliunde effectus est liber, libertatem denuo acquirat ex testamento, tamen hæc conditio reputatur possibilis simpliciter, & vitiat legatum. Probatur secundo, quia qui instituit sub conditione: *Si Sacerdos sit, si doctorali insula sit insignitus*, ab omnibus reputatur illicitum conditionalis, ita ut si conditio non sit purificata, corruat institutio. Tertio: quia qui matrimonium contrahit expressè alligando consensum huic conditioni: *Si virgo est*, quæ conditio post corruptionem est impossibilis, tale matrimonium vitatur, si desit conditio, & habetur pro adjecta, ut tenent PP. Sanchez ubi supra, Palao de *Contractibus in genere*, & alii plurimi: ergo, &c.

SUBSECTIO UNICA.

ARGUMENTA SOLVUNTUR.

36 OBJICIES primò contra secundam: vel Legislatores præsumunt apponi conditionem cum scientia de ejus impossibilitate, vel judicando esse possibilem. Si primum ergo, vel leges præsumunt testatorem velle ludere, & jocari, cum est morti proximus, & in actu adeo serio, qualis est factio testamenti, quod iniquum est

est presumere: vel non viciatur dispositio, nam apponens scienter conditionem impossibilem, scit quod habebitur pro non adjecta; sed qui scit habendam esse pro non adjecta, scit, quod non viciatur dispositio. Si secundum, signum est, quod non ligatur tali conditioni suam intentionem: ergo conditio impossibilis nunquam habetur pro adjecta, subindeque semper esset valida testamentaria dispositio.

37 Resp. quod utroque modo hoc potest evenire, unde ad primum resp. quod in tali casu merito presumunt leges talem conditionem fuisse appositam ex animi levitate, & propter jocum: quia minor injuria fit testatori judicando eum mortis proximum voluisse jocari, quam judicando apposuisse talem conditionem pravo animo, & ut vitiaretur dispositio: nam in hoc secundo debet presumi testatorem, & peccasse graviter, & voluisse intestatum decedere, & illudere suis heredibus, tum maxime quando volebat eos specialiter honorare; atqui major injuria irrogatur testatori in presumptione illius secundi; quam presumendo illum voluisse jocari: & alias unum è duobus debet presumi: ergo non est iniquum presumere illum voluisse jocari:

unde in forma disting. primum consequens: ergo leges presumunt, & hæc presumpcio non est favorabilis ipsi testatori, nego: & est favorabilis, cum ex illa vitetur alia peior, concedo. Ad secundam disjuncti secundam partem resp. quod si scienter apponitur conditio impossibilis, viciatur dispositio, & disting. maj.: scit quod non habebitur pro non adjecta, si constat de ligatione suæ voluntatis ad illam, nego: si non constat, concedo. Item si iudicatur possibilibus talem conditionem, tum dispositio non viciatur: quia presumitur appositam sub alia conditione reflexa, nempe *si sit possibilis*.

38 Instabis. Posito signo evidenti voluntatis, & dissentius, nequeunt leges rationabiliter presumere adfuisse consensum, & quod tale signum habeatur pro non adjecto; sed positio conditionis impossibilis est signum evidens voluntatis; ut constat ex solemnibus loquendi forma: nam cum aliquid nolle nos excipi significamus, dicere solemus: *Dabo, si Cælum palmâ concluseris. Ita faciam, ac Cælum manibus contingere*: ergo nunquam presumendam est, testatorem scienter apposuisse conditiones impossibiles. Disting. maj.: si tale signum apponatur ex animo, & serio, ut

po-

ponitur in contractibus inter vivos, concedo: si non apponatur ex animo, ut presumitur in ultimis voluntatibus juxta solutionem argumenti, nego: unde patet ad reliqua.

39 Obijcies secundò non requiritur major voluntarietas, & libertas ad ultimas dispositiones, quam ad matrimonium, cum hoc, ut jura concludant, debeat esse omnino spontaneum; sed matrimonium in actu sub conditione impossibili est proferus voluntarium, & conditio impossibilis illud non viciatur: ergo neque testamentum. Probatur min. ex celeberrimo textu in cap. *Finali de Conditionibus appositis*, ubi Gregorius IX. *Licet alia conditione apposite in matrimonio, si tunc, non impossibiles fuerint, debeant propter favorem eius pro non adjectis haberi*, &c. Adem constat ex leg. 6. tit. 4. part. 4. Urgetur hoc ipsum: sicut est favorabilis causa matrimonialis, ita etiam testamentaria; sed in favore causa matrimonialis conditiones impossibiles proferus habentur pro non adjectis: ergo similiter, &c.

40 Hoc argumentum transigit gravissimam, difficilissimamque questionem in Tract. de Matrimonio ab AA. exagitatam, qualiter mirum possit Ecclesia requirere has conditiones pro

non adjectis, cum certum sit consensum contrahentium matrimonium omnino insuperabilem esse ab Ecclesia. Pro solutione hujus difficultatis referre P. Sanchez *de Matrimonio, disp. 3.* quinque sententias; quas inibi impugnat, & suam statuit de Lugo impugnat etiam sententiam P. Sanchez, & suam addit. Resp. ergo contrahentes ad dicta, & ad ea que dicitur *Tract. de Contractibus in genere*, disting. min. matrimonium sub conditione impossibili, cui contrahens serio, & expresse alligavit suam voluntatem, est validum, nego: cui ita non alligavit, concedo. Unde ad tertiam, disting. alie conditiones debent pro non adjectis haberi, si constat contrahentis ligasse suam voluntatem talibus conditionibus, nego: si non constat, concedo.

41 Quoties ergo conditiones impossibiles adiciuntur matrimonio, Ecclesia presumit, contrahentes non ligasse illis suam voluntatem; nam cum ex una parte Ecclesia non possit supplere defectum consensus, & ex alia non est presumendum, contrahentes velle talem graviter peccare in Deum, & in proximum, si non habeant consensum, ideo semper presumitur, quod in conditionibus procedat hoc pacto nisi aliter juxta

tum ſit ab Eccleſia, vel cum conditione illa reflexa ſi hoc poſſibile eſt: in foro tamen conſcientiæ, ajunt optimè PP. Sanchez, Palao, Oñate, & communiter Theologi, quod ſtandum eſt animo contrahentis; nam ſi iſte affixit expreſſe ſuam voluntatem circumſtantia impoſſibili, ita ut ſi non ſit poſſibilis nolit contrahere matrimonium, erit nullum ex adjectione hujus conditionis impoſſibilis. Hinc patet ad confirmationem.

43. Objicies tertio: conditio impoſſibilis vitiat legatum licet legans non alliger ſuam voluntatem conditioni, ex ſ. ultimo in fine. Inſtituti de Legatis, ibi: *Exceptis videlicet his, quæ impoſſibilia ſunt, vel legibus interdita, vel alijs probroſis, cujuſmodi enim teſtamentorum diſpoſitiones valere, ſceta noſtrorum temporum non patitur*: ergo dum jura ſtatuant, quod conditiones impoſſibiles non vitiant inſtitutionem, non eſt recurrendum ad hoc, ut ligent, vel non ligent teſtatores ſuam voluntatem. Reſp. negato primo antecedenti diſting. textum: impoſſibilia impoſſibilitate cadente ſupra rem legatam, concedo: impoſſibilitate cadente ſupra conditionem: nam, ut ait Gloſſa ibi, & Pichardus, & Jurista omnes, Juſtinianus ibi decidit, non valere legata de re

impoſſibili, aut de re lege interdita, non verò loquitur de re legata ſub conditione impoſſibili; nam de hac jam ſtatuerat in ſ. *Impoſſibilia* citato, quod non vitietur legatum ſub conditione impoſſibili.

43. Objicies quarto: legem ſi quis ita, leg. *Si Mulier 7. leg. Conditiones que*, leg. *Conditiones contra*, ſf. de *Conditionibus inſtitutionum*, leg. *Si Mævia 45. de hæredibus inſtituendis*, & plurimas alias, in quibus ſtatuitur, conditiones impoſſibiles adjectas ultimis voluntatibus vitari, & non vitari tales diſpoſitiones: ſed non eſt præſumendum leges ſtatuiſſe, quod in foro conſcientiæ teneant diſpoſitiones, niſi eſſent omnino validæ: quotieſcumque ipsis adjectantur conditiones impoſſibiles: ergo indifferenter, ſemperque pro non adjectis haberi debent conditiones impoſſibiles. Diſting. maj: ſtatuit vitari, ſi ſerio adjecta ſint, & ex animo, nego: ſi non ſerio, ſed aut per jocum, aut putando eſſe poſſibiles, aut cum conditione reflexa, concedo.

44. Igitur cum leges debeant præſumere, teſtatores voluiſſe ſupremum ſuum judicium exitum habere, idè rationabiliter arbitrantur, aut non ligari ſuam voluntatem conditioni impoſſibili, aut illam per jocum ad-

je-

ſeſſe; nam, ut dicimus, vel eſt præſumendum teſtatores voluiſſe decedere inſtitutum, & illudere ſuis hæredibus, vel quod non ligavit ſuam intentionem conditioni impoſſibili; ex his duobus rationabiles, favorabilis que ipſi inſtituenti eſt præſumere ſecundum, quæ prima.

45. Objicies quinto: etiam ſi conſtet certo de voluntate teſtatoris, hæc non eſt ſervanda, nec amittitur hæreditas ex non adimpletione conditionis: ergo licet conſtet teſtatores ligari ſuam voluntatem conditioni impoſſibili, hæc non vitiat inſtitutionem. Antecedens probatur ex leg. *Quidam 27. ff. Hujus*, ubi quidam inſtituit ſub hac conditione, *ſi ejus hæres ipſius reliquias in mare abjiciat*, & tamen cum ſepulture illas commiſiſſet, & non mari; decidit Modeſtinus, quod licet conditionem non adimpleverit, lucretur hæreditatem: ergo, &c. Diſting. antecedens: etiam ſi certo conſtet de voluntate ſeria teſtatoris hæc non eſt ſervanda, nego: de voluntate irriſoria, concedo: quando non impletio conditionis potius cedit in honorem teſtantis, & ipſa conditio cedebat in ludibrium ipſius teſtatoris, tunc non impletio non vitiat diſpoſitionem; quin potius laudi vertendum eſt ipſi inſtituto, quod conditionem non adimplet.

46. Objicies ſexto: leg. *Non ſolum 21. ff. de Actionibus*, & *obligationibus*, ubi poſtquam Matianus decidit conditiones impoſſibiles vitare contractus, reddit rationem: *Quia in ea re que ex duorum plurimum conſenſu agitur, omnium voluntas expectatur, quorum proculdubio in hujusmodi actu talis cogitatio eſt, ut nihil agi exiſtiment poſtea ea conditione, quam ſciunt eſſe impoſſibilem*. Ex cujus ſpecie ſic: cum apponitur conditio impoſſibilis, jus præſumit defectum voluntatis in contrahente: ergo dum ultimis voluntatibus adjectitur conditio impoſſibilis, jus nequit præſumere aduſſe voluntatem in teſtatore: ergo non eſt recurrendum ad præſumptionem, ſed potius dicendum, jus proſus relegaſſe has conditiones impoſſibiles.

47. Reſp. diſting. antecedens: dum ſerio apponitur conditio impoſſibilis, concedo: dum datur fortior voluntas conviciens non appoſitam fuiſſe ſerio, nego. In contractibus inter vivos præſumit jus conditionem impoſſibilem appoſitam fuiſſe ſerio: in contractu verò teſtamentario, cum debeat præſumi fortior voluntas teſtatoris de eo, quod nolit inſtitutus decedere, hoc convincit non appoſitam fuiſſe ſerio conditionem:

& ideo jus rationabiliter presumit in ultimis dispositionibus non dari defectum voluntatis.

48. Obijcies septimò contra quietam conclusionem. repetitam legem *Si Mevia*, in qua deciditur hanc conditionem: *Si Fulvia filia, non vivat, heres esto*, confendata esse impossibilem, & habendam pro non adjecta. Ex qua sic arguitur: licet simpliciter fuisset possibile, quod testatoris filia viveret, tamen, quia hic, & tunc erat impossibile, hæc conditio habetur pro non adjecta: ergo conditio, qua secundum se possibilis erat huic subiecto, de facto eadem est impossibile, non est eadem absolute possibilis. Resp. Difficillimo huic textui, disting. antecedens dicit simpliciter, nullum possibile, quod testatoris filia viveret, ex suppositione, quod nunc fuisset, concedo, nulla facta suppositione illius aevitatis, ut facta non fuerit in casu legis, nego.

49. Nam si testator dixisset, *Si filia non heredem vivat, si habui filiam*, & hoc vivat, hæc conditio putanda esset simpliciter possibilis: in casu tamen legis non petitur pro conditione, quod fuisset nata, sed suppositio, & ideo conditio est impossibilis: nam impossibile est, quod filia qua nunquam fuit, vivat adhuc. Similiter hæc conditio

apposita religioso, *si uxorem ducas* putatur impossibilis, hæc verò: *Si adus non sis Sacerdos, & uxorem ducas* censetur possibilis, & habetur pro adjecta.

50. Obijcies octavò, leg. *Si Titius, 16. ff. Hujus*, ubi Marcianus: *Si Titius heres erit, Sejus heres esto*, *si Sejus heres erit, Titius heres esto*, Julianus inutillem esse institutionem scribit, cum conditio, *si heres non possit*, ex qua sic arguitur: Licet absolute sit possibile, Titium esse heredem Seji, tamen, quia est impossibile, quod sit illius heres ex suppositione, quod Sejus sit heres ipsius Titii, reputatur de possibili talis conditio, ergo eadem qua secundum se est possibilis, de facto tamen impossibilis; non debet censeri simpliciter possibilis. Hæc lex, & ejus ratio difficilis sane est: nam ex ejus ratione contrarium quod decidit, videbatur inferri: nam hæc consequentia est pessima, *conditio existere non potest, ergo institutio est inutilis*: contraria potius est, quia *non in jure institutio existere non potest, ergo institutio est valida*, & conditio inutilis. Resp. ergo conditionem illam esse impossibilem impossibilem propter contrarietatem, & contradictionem, & ideo inutilis est dispositio, non quia de facto sit impossibilis absolute.

solent.

SECTIO III.

QUID JURIS CIRCA
conditiones turpes adjectas
institutionibus?

51. NOMINE conditionis turpis veniunt hic non solum, quæ turpes sunt Theologice, sed etiam quæ tales sunt Juridice, pro quibus suppono primò, quod certum omnino est apud DD. in materia de Contractibus in genere, quod contractus inter vivos (excepto matrimoniali) initus sub conditione turpi, est omnino nullus: nam in omni contractu conditionato valido contractus tenetur adimplere conditionem, & nequit resistere: sed ut si pendenti conditione, suspectus fiat, possit cogi ad præstandam cautionem, ut omnia fatentur: atqui qui contrahit sub conditione turpi, tenetur resistere, & non adimplere conditionem: ergo talis contractus est nullus stando juri naturæ.

52. Est etiam nullus stando juri positivo, quod patet ex iure Canonico in cap. *Innovatis 2. in fine*, ibi, *si in malis promissis, & in scinde fidem, in turpi voto mutaretur, impia est promissio, que scilicet non impletur*; ex Joco Civili constat ex leg. *Juris gentium, §. Si ob maleficium, ff. de Pænit.*, ex leg. *Si stipuler, leg. Si plagis, ff. de Verbor. obligat.* & aliis. Quæ omnia intelligenda sunt ante impletam

conditionem; nam impleta conditione probabilissimum est tamen intrinsecè, quam extrinsecè; quod qui promittit v.g. *Asinus 100.*, si occidat suum inimicum, post paratum flagitium, tenetur solvere: ut dicitur in tract. de Conditione ob turpem causam.

53. Suppono secundo, quod contractus matrimonialis sub conditione turpi, quæ non sit contra substantiam matrimonii, non habetur à jure pro nullo, sed potius ipsa conditio annullatur, & matrimonium tenet, ut deciditur in cap. finali jam allegato de Conditionibus appositis in matrimonio, *si turpes, aut impossibiles sunt, debeant propter favorem ejus pro non adjectis haberi.*

54. Hoc ipsum statutum est circa ultimas voluntates, quæ ex dispositione juris non viciantur ex adjectione turpis conditionis, quin potius ipsa conditio viciatur, & habetur pro non adjecta. Ita expressè deciditur à Paulo in leg. *Conditiones que 9. & à Papiniano leg. Filius 15. ff. Eius*, & leg. *2. c. ff. de Conditionibus, & demonstrationibus*, & innumeris aliis, accipe pro omnibus clariorem, nempe leg. *Conditiones contra 14. ff. Hujus*, ubi Marcianus: *Conditiones contra edita Imperatorum, aut contra leges, aut qua legis vicem obtinent scrip-*

te, vel qui contra bonos mores, vel derisoria sunt, aut huiusmodi quas Praetores improba-
verant, pro non scriptis habentur; perinde ac si conditio hereditati, sive legato adjecta non esset, capitur hereditas legata.

55 Ex quibus decisionibus, tam pro matrimonio, quam pro ultimis voluntatibus insurgit eadem gravissima difficultas, ac circa conditiones impossibiles; qualiter enim jus sive Canonicum, sive Civile potest supplere consentiam auferendo conditionem, sub qua contraheentes volunt ponere consentiam?

56 Dico primò: institutio facta sub conditione turpi, cui testator expressè ligavit suam voluntatem, est omninò nulla quoad effectum, ut hæres accipiat hereditatem vi voluntatis testatoris. Patronum huius sententiae, ut jacet, nullum habeo, videtur tamen consentire P. Molina *disput.* 206. & omnes, qui tenent, talem institutionem esse nullam stando juri naturali. Probatur conclusio eodem modo, ac conclusio de conditionibus impossibilibus: qui voluntatem, & consentiam ligat conditioni turpi, non vult, nisi apponatur talis conditio: Nam conditio inducit argumentum à contrario; sed de-

ficiente voluntate transferentis dominium in heredem, implicat, quod hæres accipiat hereditatem ex vi voluntatis testatoris: ergo dum testator expressè ligat voluntatem suam conditioni turpi, &c.

57 Dico secundò: jus semper præsumit testatorem non adjecisse conditione turpem institutioni ligando illi suam voluntatem, sed sub conditione reflexa, nimirum, si hæc conditio non sit prohibita à legibus; si autem prohibita sit, institutio parè, & absolutè. Probatur conclusio: semper præsumendum est, testatorem eo affectu heredem instituisse, ut lucratur hereditatem meliori modo quo possit; sed si conditio substituta esset, & non habenda pro non adjecta, non posset hæres lucrari hereditatem ex vi voluntatis testatoris, meliori modo, cum illam lucraretur peccando: ergo præsumendum est non ligasse voluntatem suam tali conditioni.

58 Dico terciò: etiam si testator liget suam voluntatem conditioni turpi, & hoc constet, tamen institutio tenet civiliter, & conditio habetur pro non adjecta. Ita ni fallor Cardin. de Lugo *disput.* 22. de *Contract. in genere, sect.* 3. *numer.* 370. dum ait: quod lex habet eam conditionem turpem

pro

pro non adjecta, quiddam sit de mente testatoris. Probatur conclusio: leges statuentes, conditiones turpes haberi pro non adjectis, id statuant in odium turpitudinis, & ne timore amittendi hereditatem institutus inducatur ad malum; sed si talis institutio in re esset nulla, ex eo quod testator ligasset suam voluntatem conditioni, non vitarentur hæc incommoda: ergo in re non manet nulla. Major est certa apud omnes: minor probatur: si institutio esset nulla, non posset hæres in conscientia lucrari hereditatem, nisi adimplendo conditionem turpem; sed hoc esset invitare ad turpitudinem metu amittendi hereditatem: ergo, &c.

59 Undè inferes primò: differentiam inter conditiones impossibiles, & turpes; quod institutio sub conditione impossibili, cui in re ligavit testator voluntatem suam, est omninò nulla, ita ut hæres, si illi constet de tali ligatione, non possit in conscientia adire hereditatem: ceterum institutus sub conditione turpi, cui testator ligavit suam voluntatem, potest in conscientia adire hereditatem non impleta conditione; quam hereditatem non capiet ex vi voluntatis testatoris; sed ex vi dispositionis legum. Et est ratio discrimi-

nis: quia ex eo quod institutus sub conditione impossibili amittat hereditatem, nihil mali sequitur; alii ex eo, quod timeat hæres, se amissurum hereditatem, si non adimpleat conditionem turpem, potest allicui ad malum, nempe ad purificationem conditionis turpis.

60 Inferes secundò: discrimen inter primam, & tertiam conclusionem circa institutionem sub turpi conditione, nimirum, quod prima conclusio adstruit nullam institutionem vi voluntatis defuncti. Tertia verò conclusio validitatem ejus propugnat ex legitime dispositione. Inferes terciò, quod cum ratio cur habeant leges pro non adjectis similes conditiones turpes sit, ne instituti alliciantur ad malum, si hæc ratio cesset, ita ut conditio ipsa, licet in se sit turpis, tamen non alliciat ad peccatum, tunc talis conditio habebitur pro adjecta, & ex illius defectu vitabitur institutio, exemplis re declaro: licet turpe sit habere filios illegitimos, tamen hæc institutio: *Esse hæres, si illegitimos filios habuisti*, non rejicitur à testamento: quia non inducit ad turpitudinem, sed illam supponit. Similiter licet spoliari à grafiatoribus non possit fieri

abi-

abique illorum peccato, tamen hoc legatum tenet, *do, lego centum Titio, si spoliatus fuerit à grassatoribus*: quia non inducit ipsum institutum ad peccatum.

61 Item licet in contractu inter vivos qui promittit alteri, *si inimicum suum non occidat*, non teneatur solvere, purificata conditione, ex leg. *juris gentium, §. Si ob maleficium, ff. de Publicis*, quia virtus non debet esse *vanalis*, tamen institutio sub hac, aut simili conditione, *si bonam cubinam domo egerint tenet*, & nisi impleatur conditio, hereditas non potest adiri.

62 Ad calcem nota quod de jure antiquo hæc conditio, *si vidua permanserit* adjecta ultimis voluntatibus censetur turpis, & habebatur pro non adjecta in matrimonii favorem, & augmentum Reip. ex leg. *Sed si hoc, §. ultimo, cum duabus sequentibus, ff. de Conditionibus, & demonstrationibus*, & leg. *Titius, ff. eodem*. Nunc autem de jure *Authenticorum*, hæc conditio, *si ad secundas nuptias non transierit*, est honesta, & habetur pro adjecta, ita ut si secundo nubat, amittat hereditatem, & omnia bona ex illa percepta: ita habetur expressè in *Authentica*, cui re-

velum, Cod. de Indicta viciantate tollenda, & in Authentico de Nuptiis, §. Quæ verò. Item nota ex P. *Oniate ubi supra sect. 3.* quod hæc conditio: *si nubat* censetur adimpleta ab illa, quæ per matrimonium spirituale in religionem ingreditur. Tandem nota, quod ex argumentis, quæ militat contra conclusiones circa conditiones impossibiles, plura etiam militant contra conditiones turpes, eodem modoque solvantur, ac illæ.

63 *Obijectam enim primò contra certam conclusionem: eodem modo quo in ca. pte. finali de Conditionibus, appositæ rejiciuntur.* Jure Canonico conditiones turpes pro matrimonio, rejiciuntur, & Jure Civili conditiones turpes ab ultimis voluntatibus, sed non rejiciuntur pro matrimonio, ut si certo sciatur contrahentem ligasse suam voluntatem conditioni turpi, matrimonium non tenet: ergo similiter in ultimis voluntatibus ita rejiciuntur conditiones turpes, ut si certo constet, testatorem adesse suam voluntatem conditioni, inlicito non valeat. Disting. maj.: eodem modo, &c. & Ecclesia potest supplere consensum in matrimonio, & tribuere jus conjugii in corpus contrahentis abique illius consensu, licet

potest Jus Civile tribuere jus honorum defuncti abique illius consensu, nego: & non potest, concedo.

64 Itaque Ecclesia nullo modo potest supplere consensum in matrimonio, nec facere quod validum sit, deficienti voluntate contrahentium; & cum hæc absolute deficiat, si alligata sit conditioni turpi, ideo tunc absolute vitatur matrimonium; cæterum Jus Civile potest transferre jus bonorum absque consensu, & voluntate veri Domini; ut patet in usufruptionibus, & præscriptionibus, & in illis, qui ob delictum prohibentur accipere ex testamento, à quibus auferuntur hæreditas, & sine expressa voluntate testatoris applicatur fisco, & in ipsam transferuntur jus bonorum.

65 *Obijectæ secundò leges eodem modo decidunt in*

ultimis voluntatibus habendas esse pro non adjectis conditionibus turpes, ac impossibiles; sed per nos conditiones impossibiles ita habentur pro non adjectis, ut si constet, testatorem ligasse suam voluntatem conditioni impossibili, omnino corrumpit dispositio: ergo similiter, &c. Disting. maj.: eodem modo, & ratio est eadem, nego: & est diversa, concedo: ratio, cur rejiciuntur conditiones turpes est, ne heredes, aut legatarius spe lucrû allectus induceretur ad peccandam turpitudinem; quod non vitaretur, si sciret institutas se amissurum hæreditatem, si non adimpleret conditionem turpem; ex eo autem, quod pro foro conscientie vitietur dispositio ligata conditioni impossibili, nullum inconveniens sequitur.

